

חיות מחול

לשמוע | לראות | לחשוב

פודקאסט על מחול עכשווי בישראל

איריס לנה וילי נתיב

[/https://www.hayotmahol.com](https://www.hayotmahol.com)

פרויקט 48 מחול:

מפגשים חד-פעמיים לקהילה יוצרת

[תמליל פרק 56](#)

בהשתתפות

דנה רוטנברג רקדנית, כוריאוגרפית ויזמית מחול

סיגל דהן מפיקה

משתתפים נוספים

עפרה אידל כוריאוגרפית, מנהלת אמנותית של מרכז מחול שלם

אופיר יודלביץ כוריאוגרף, רקדן ואקרובט

אריאל נ. וולף במאי תיאטרון ומעצב תנועה לבמה וקולנוע

גלעד ירושלמי רקדן ויוצר עצמאי לבמה ולמדיה

נורית דרימר יוצרת, במאית וכותבת

ההקלטות נערכו בדצמבר 2025

תמליל 'חיות מחול'

נוסח ציטוט

(שם הדובר) שם משפחה, שם פרטי. (2025).

פרויקט 48 מחול. [תמליל פרק 56]. בתוך: חיות מחול ילי נתיב ואיריס לנה.

דנה: אני דנה רוטנברג, ואני לאחרונה משמאסתי בכינוי כוריאוגרפית שלא... אני מרגישה שלא ממצה את מה שאני עושה או רוצה לעשות, אני קוראת לעצמי ממציאנית בינתחומית, או - רב תחומית.

איריס: ורקדנית?

דנה: רקדנית לעת מצוא, כן.

איריס: סיגל?

סיגל: אני סיגל, וטייטל מטרייה שלי זה מפיקה, אבל אני עושה הרבה דברים. נוח לי עם הטייטל הזה, אבל בדרך כלל אנשים דורשים הסברים, אז - מלווה רגשית, טכנית, הפקתית, מייעצת.

איריס: רשתית

סיגל: רשתית, טכנולוגית.

קריין : אתם מאזינים ל 'חיות מחול' - פודקאסט על המחול העכשווי בישראל.

'חיות מחול' עם איריס לנה וילי נתיב. והפעם דנה רוטנברג וסיגל דהן על פרויקט 48 מחול.

דנה: אז פרויקט 48 מחול הוא פרויקט שבו אני מזמינה יוצרות ויוצרים מתחום המחול, יוצרות ויוצרים שלא מתחום המחול, ורקדנים ורקדניות, למין בליינד דייט יצירתי מחולי של 24 שעות ועוד 24 שעות, סך הכול 48 שעות.

אנחנו נפגשים באחד הערבים במקום כלשהו שיש בו חמישה סטודיואים ועושים הגרלה. המשתתפים לא יודעים אחד על השני עד ממש סמוך לפרויקט, לכן זה בליינד דייט, ואנחנו נפגשים ועושים הגרלה, וההגרלה מחלקת את המשתתפים לחמישה אנסמבלים. כל אנסמבל כזה יש בו בין שניים לחמישה רקדנים ושני "הורים", שני יוצרים שותפים או יוצרות שותפות, שאחד מהם מתחום המחול, ואחד מהם לא מתחום המחול.

ואז אני נותנת לכולם רפרנס משותף, הרפרנס הוא קטע וידאו קצר, שאליו הם מתבקשים להגיב או לקחת ממנו השראה או להיזרק ממנו למקום אחר, אבל זה למעשה הדבר היחיד המשותף לכל הקבוצות, ומשם הם יוצאים לסבב ראשון של יצירה. חזרת ערב, בוקר, חזרת בוקר, ארוחת צהרים, חזרת צהרים, ובסוף 24 שעות הראשונות מופע חי, חד-פעמי מול קהל חי. מופע שלא יחזור, הוא יתועד וייכנס ישר לארכיון של הספרייה ולא יצא ממנו לעולם.

ובסוף המופע הזה, כל האומנים עולים חזרה לבמה, השמות חוזרים לכובע, ואנחנו עושים הגרלה שנייה, שמחלקת את אותה קבוצת אנשים לאנסמבלים שונים. יש רפרנס חדש, ואנחנו חוזרים לסטודיו, וסבב חדש מתחיל, וגם הוא נגמר בהופעה חיה כעבור 24 שעות.

את כל הדבר הזה מלווה צלם סטרימינג, שבעצם מתעד בלייב ומשדר בלייב, מתוך החזרות ומתוך מה שקורה, ככה שאפשר להציץ על התהליכים, להיות כאילו "זבוב על הקיר" בחללי הסטודיו האינטימיים. וגם צלם סטילס שמתעד. גם למען התיעוד, ללכוד את הפרפרים האלה, שלא ישוב עוד. וגם לפני כל מופע, אנחנו מציגים כמו תערוכה חיה של מה שהיה ב-24 שעות האחרונות.

איריס: אחת מכן יכולה לתאר את הרגע שבו כולם נכנסים ומקבלים את הרפרנס?

ילי: כמה אנשים יש בסך הכל, אמרנו?

דנה: 26. אבל כשהם נכנסים ומקבלים את הרפרנס, זה לא קורה באותו רגע בעצם.

סיגל: כן, זה מחולק לשני חלקים. יש את החלק הראשון, שהם קודם כל נכנסים, ואז יש שם הרבה מבוכה, הרבה חשש, אבל גם אני מרגישה איזה, כאילו כולם באיזו תחושה שהם עכשיו יוצאים לאיזה טריפ. אבל הם לא תמיד לגמרי יודעים למה הם נכנסים, ואז יש את ההתכנסות המשותפת שדנה מתחילה לפרוס ככה את מה הולך לקרות, וזה בעצם הרגע שהם ב-shut down, כי הם יודעים

שהולכת להיות הגרלה, והם כרגע מרוכזים רק ב- עם מי אני אצא ועם מי אני אעבוד, ואני חושבת ששם תמיד זה נורא מעניין לראות אותם. יש משהו בעיניים שלהם שצפים דברים כאלה נורא ראשוניים, אפילו שלפעמים זה יוצרים סופר ותיקים, שהם כבר עבדו עם כל כך הרבה אנשים. ואז יש את הרגע של ההגרלה שזה תמיד התרגשות מאוד גדולה, וכזה רגע הם קולטים, תופסים אחד את השני בעיניים, פתאום פוגשים אנשים בפעם הראשונה. רגע נורא מרגש ללכוד אותו. ואנחנו נמצאות שם, גם באיזו התרגשות, אבל במקום יותר נינוח, והם תמיד נראים לי לא תמיד בטוח בהכרה, הם נורא מטולטלים מזה. ואז משם זה פשוט, תוך שנייה, כל אחד: איפה אתה, מי הולך, ישר נהיית איזו התפזרות, וקפיצה למים העמוקים.

דנה: בשנים האחרונות אנחנו עובדים בקמפוס של סמינר הקיבוצים במגדל שלום. אז כשאנשים בוקעים לתוך המקום, הם יוצאים מתוך המעליות, ויש את הרגע הזה שהמעלית נפתחת והם יוצאים. זה נורא מזכיר לי את "האח הגדול", כאילו דלת נפתחת, והם יוצאים. עכשיו אלה שלא מגיעים מתחום המחול, לפעמים הם מגיעים ורואים המון פרצופים שהם לא מכירים, או הם לא מכירים אותם. תמיד אנחנו לוקחות סטודנטיות של הסמינר, שהן עובדות בצוות ההפקה, ובעצם נחשפות לכל התהליכים, וזה בשבילן גם תהליך לימודי על יצירת אמנות, כי אתה רואה במיקרו-קוסמוס יצירת אמנות מתחילתה ועד סופה, ורואה כל מיני יוצרים, שאחרת אתה לא תקבל הצצה לסטודיו איך הם עובדים ואיך הם מתמודדים, גם עם האנשים וגם עם הרעיון, וגם על איך נראית ההפקה, מאחורי הקלעים.

והתפקיד שלנו זה קצת לחבר אותם. לפעמים גם יש אנשים שמכירים, שלא ידענו שמכירים. נגיד, ממש במהדורה האחרונה, היו שלושה, שהיו יחד באותה ביתת משחק בבית ספר למשחק לפני הרבה שנים, ואני לא ידעתי את זה. אז בעצם היה להם איזשהו ריוניון.

איריס: איך את בוחרת את המשתתפים והמשתתפות?

דנה: במשך כל השנה גם אני וגם סיגל on the lookout. אנחנו כל הזמן כזה סקאוטינג, לכל מיני כישרונות צעירים, אנשים שאנחנו חושבים שאולי, אפילו כאלה שלפעמים עזבו את הסצנה, ואולי אפשר להחזיר אותם, כי אנחנו הרבה פעמים מחזירות אנשים שכבר לא רוקדים לרקוד ליומיים. ואז אני מתחילה טלפונים. אני כן עושה את זה לא דרך קול קורא, כי אני חושבת שזה נורא חשוב, שלא תהיה אמביציה... יש איזו אמביציה שמתגייסת כשיש הגשה למשהו. כולם תמיד ניגשים להכל, ואז לפעמים הם רוצים משהו שהם לאו דווקא רוצים, יש קול קורא, אז הם ניגשים. אז אני עושה איתם שיחה, ואני דווקא מזמינה אותם. ואז שם יש להם מקום להתלבט, לראות אם זה באמת מתאים

להם. אני מתארת להם את הכל. אני לא מוכרת את זה, אלא אני ממש מתארת להם מה קורה. ואז אני שומעת בקול שלהם אם זה נכון להם בנקודה הזו בזמן. זאת אומרת, אותו אדם יכול להיות שזה לא מתאים לו השנה, אבל זה יתאים לו בזמן אחר. ורק אם הוא או היא רוצה ונכון להם והם מוכנים לקבל את האופציה שאולי הם יגרילו מישהו שהוא לא לטעמם. כמובן שבלייב מה שקורה זה שאנשים משנים את התפיסות שלהם לגבי אחרים, ואנשים באים אחרת. יש איזה טבולה ראסה שכן קורה. או פגישות נוספות שמתחדשות וקורה שם משהו. ורק אם הם מוכנים ללא נודע, שנינו ביחד מבינים שזה נכון. ואני אומרת להם, ברוך הבא, אתה לא יכול לספר לאף אחד. ולפעמים זה יכול להיות רקדן או רקדנית שרוקדים בלהקה, יש עוד רקדן או רקדנית שרוקדים בלהקה, ושניהם משתתפים והם לא יודעים זה על זה.

ילי: כמה שנים אתן עובדות ביחד על זה?

סיגל: ארבע? אולי חמש שנים. ובעצם את ארבעת המהדורות האחרונות עשינו יחד.

דנה: זה נולד מזה שהיה פרויקט תיאטרלי שהתחיל רועי אלמליח רשף בצוותא, שנקרא 14/48, אני כמעט בטוחה שזה השם. ושם הוא הזמין מחזאים, בימאים ושחקנים ושחקניות. זה היה הפול. הם ביחד כתבו נושאים על פתקים, שמו את הפתקים בכובע, הוציאו נושא, זה היה בערב, המחזאי נשלח הביתה לכתוב את המחזה. בבוקר הוא הגיש את המחזה לבמאי. הוא ידע שהוא כותב למשל לשני שחקנים ושחקנית, אבל הוא לא ידע למי. ואז השחקנים פשוט מקבלים את התפקיד ומגלמים.

חברה שלי השתתפה שם, והיא, בבית ספר למשחק, תמיד קיבלה את תפקיד המצחיקולה. כאילו, זה היה, לא יודעת למה, הרבה פעמים זה appearance, או משהו. תופסים אותך בתור איזה משהו, זה שלב מאוד מאוד מוקדם בית ספר למשחק. והיא תמיד קיבלה תפקידים של מצחיקולה. ובפרויקט הזה, בגלל שהיא הגרילה תפקיד דרמטי, ופתאום אמרו, רגע, יש פה שחקנית דרמטית? כאילו זה היה וואו, ואפילו היא על עצמה. אתה מגלה משהו שהוא מאוד מאוד רחוק ממך.

ואז אמרתי, יואו, איך בעולם המחול כל כך מהר אנחנו מוסללים! נניח את מסיימת בית ספר למחול, ואז את מתקבלת לאנשהו לעבוד עם יוצרת עצמאית או לעבוד בלהקה, ואז את מתעצבת באיזשהי דרך, וכולם מכירים אותך בתור הדבר הזה. ויכול להיות שבתוך המסגרת הזאת לא יוצא לך לעשות כל מיני דברים שאת יודעת ויכולה לעשות.

ילי: או שאת לא יודעת שאת יכולה לעשות

דנה: לא בקשו ממך אף פעם לעשות. וגם כשאת יוצאת מהמסגרת הזאת ממשיכים לרצות ממך, קשה מאוד לזוז נתיבים. יש אנשים שעושים את זה, אבל זה לא דבר פשוט לעשות. ויכול להיות שמישהו שלא מכיר אותך, או שכרגע אין לו זמן לחנוך אותך בדרכיו, פשוט את יכולה למצוא את עצמך מגלמת משהו אחר. אז זה היה החלום שלי, זה היה החלום אחד.

והחלום שני, שאני זוכרת אותנו עובדים בביכורי העתים הישן, ומגיעים בבוקר כל מיני כוריאוגרפים עצמאיים, וכל אחד נכנס למאורה שלו, ואיש לא יודע מה קורה, ואנחנו ממש חדר ליד חדר, קיר ליד קיר, ואמרתי, אין לי מושג איך הם עובדים, אולי יש איזה דרך לעבוד שאני לא יודעת? ואין לי גישה למקום הזה, מזה נולד נגיד "הזבוב על הקיר".

ואז אמרתי, מה אם זה היה קורה במחול? והיה לי חשוב לבנות את זה ככה שזה לא all-knowing choreographer, זה לא כמו שאת מתארת, אף אחד לא יכול להיכנס ולעשות 5, 6, 7, 8 ונרקוד, כי יש לו תמיד יוצר שותף, ויוצר שותף הוא לא מגיע מתחום המחול, והראייה שלו היא אחרת, הוא רואה את הדברים אחרת, והם יוצרים ביחד. וזה מייצר המון המון אסטרטגיות פעולה שונות ומשונות. עפרה אידל: שמי עפרה אידל, אני שימשתי כעין חיצונית בפרויקט 48 ואחד הדברים הכי קסומים בפרויקט 48, הוא בעצם השימוש והצורך להסתמך על האינטואיציה ועל תחושת הבטן הפנימית בתהליך היצירה הקצר והמועט הזה, כדי להצליח לגבש איזשהו תוצר. ובעצם לקחת את גם את הרעיון של היוצרת, ומין תחושות ורעיונות שצצות ככה בצורה מאוד מאוד ראשונית ובתולית אצל שאר הצוות, וללכת אתו עד הסוף. כלומר, לבוא עם איזשהו רעיון אחד וככה לקפוץ לתוכו ולחפור בו את השעות הנותרות שיש בדדליין, ולא לחשוב ימינה או שמאלה, וממש להתאבד עליו, ואנחנו ראינו תוצרים ממש יפהפיים, גם מצחיקים ומקוריים, ככה שלפני שאנחנו מתחילים לנתח אותם ולקבל ייעוצים, כמו שבדרך כלל בתהליך היצירה האחרים, קצת יותר נורמטיביים קורים, אז באמת זה משהו שאני לוקחת איתי - לסמוך על התחושת בטן, ולעבוד עם הדבר הבתולי הזה, שיש בו ניצוץ של יצירה מאוד מאוד אמיתי וכנה.

דנה: אז אני אגיד משהו שקרה בפעם הראשונה. גיל קרר השתתף במהדורה הראשונה. כל מי שהשתתף במהדורה הראשונה היה באמת אמיץ, כי באמת זה היה נשמע בלתי אפשרי. הוא השתתף בעבודה של מיכאל גטמן, עבדנו אז בסטודיו נעים, שהוא עוד היה ממש בתחילתו היה רק סטודיו נעים אחד, הוא היה בסלמה, ולא אפילו הכל היה חללי מחול, היו שני חללי מחול סטנדרטים, חדר על הגג עם בלטות, אולי בפואיה אפילו עבדנו, We took what we could get. היה איזה משפט שהוא היה צריך להגיד, שבהופעה הוא עמד מאחורי הקלעים, ואז הוא היה צריך להיכנס ולהגיד את

המשפט, ובעמידה הקצרה מאחורי הקלעים, הייתה לו מחשבה, למה בעצם ברגע הזה אני? ... אבל הוא לא אפילו הספיק לסיים את המחשבה... והוא אמר, וואו, אני מבין כמה פופ-אפים יש לי בראש, שמתעוררים ועוצרים. ושהיה לו נורא כיף, העשייה הייתה כל כך מהירה, שלא היה לו זמן למחשבות האלה.

אז זה מה שעומד מאחורי המהירות. אין כל כך זמן להגיד לא. הכוריאוגרפים, היוצרים, כולם צריכים להישען אחד על השני, כי לאף אחד, אין זמן שאף אדם אחד ימצא לבד את כל התשובות, וכשיוצרות כן מנסות לעשות את זה, אז זה לא מצליח להם. ואז משהו אחר קורה.

ילי: מעניין. את יכולה להרחיב קצת, על העיקרון הזה של השותפות או ה-collaboration, שמתקיים בתוך הקבוצות. בעצם הרגע, את קצת הגדרת את זה, את אמרת, כולם צריכים להיות ביחד, אף אחד לא יכול בלי השני, ומה זה דורש מהם, גם טקטית גם אתית.

דנה: כן. אז קודם כל אני לא מגדירה להם איך הם צריכים לעשות את זה. אני רק חוזרת, יש לי ילדים, בנים תאומים, והמון פעמים המשפט שאני אומרת להם זה, אתם צריכים להסתדר אחד עם השני. אז זה מצחיק, שאני, כאילו, הפרויקט נוצר לפני שהם נולדו. אני אומרת להם, אתם יוצרים ביחד, והם שואלים אותי אפילו לפני, אבל איך? אתם תפתרו.

כמספר המשתתפים, כך מספר הטקטיקות. וגם מסבב לסבב, נניח, מישהו שהוא יוצר שותף, ולא הרגיש שהוא בא לידי ביטוי, שלא הצליח להביא את עצמו לידי ביטוי בסבב אחד, בסבב השני יבוא עם יותר תנופה. ויכול להיות שזה יבוא טוב, כי בדיוק הכוריאוגרף שמרגיש שמיצה את כל הרעיונות המקוריים שלו בפעם הראשונה, בפעם השנייה, או כזה. רקדנים המון פעמים באים לעזרת חבר, כאילו, מציעים רעיונות. כי יושבים בחדר, ויש איזה שקט, כי בדיוק אין רעיון. ודווקא בתוך השקט הזה, רקדן יכול להגיד, אה אולי? ... אבל זה מאוד משתנה.

היו כל מיני פתרונות יצירתיים, למשל, שניים שלא הצליחו להחליט על משהו, להחליט על איך עושים את זה, הקהל לא מודע לזה, חילקו ביניהם את הבמה לחצי וחצי, וכל אחד מהם עבד עם שני רקדנים, על חצי במה, היצירה הוצגה כאחד.

ילי: ג'אקסטאופוזישן כזה

דנה: כן, פשוט כמו שני פריימים קולנועיים.

ילי: רציתי לשאול אותך, איך את רואה את עצמך בתוך זה? מה התפקיד שלך? האם את מנטורית, האם את פסיליטטורית, את כוריאוגרפית?

דנה: איך אומרים בעברית enabler?

ילי: מאפשרת. מאפשרת מה?

דנה: אני מנסה להשרות ביטחון, שלא תמיד יש לי, אבל אני מאמינה שאם אני מאמינה, אז יהיה לי, בזה שרוח המשחק יכולה להוליד כל מיני דברים. אני מתרגלת יחד איתם אמונה ברוח היצירתית וברוח המשחק. ובטוב שהם יודעים לתת, גם אם הם לא יודעים שהם יודעים לתת.

ילי: איך את עושה את זה? תסבירי לנו.

דנה: אני מסתכלת על כולם בעין אוהבת

איריס: בלי שיפוטיות

דנה: בלי שיפוטיות.

אופיר יודלביץ': אני אופיר יודלביץ', עשיתי את פרויקט 48 ארבע וחצי פעמים, פעמיים כרקדן, פעמיים ככוריאוגרף, ועוד פעם אחת במתכונת מצומצמת יותר. זה בשבילי פרויקט מדהים, כל פעם כאילו מראה כזאת על איפה אני נמצא מבחינת הקראפט שלי גם כרקדן. איזה כלים יש לי גם על הבמה אבל גם בסטודיו, איך אני יכול להשפיע על יצירה. לדעת להביא את כל התהליך הזה, את כל הידע הזה שהיה לי כרקדן. וכיוצר כמובן זה אחריות גדולה יותר, אבל גם, פשוט חוויתי כל מיני טעויות שעשיתי ככוריאוגרף ביצירות גדולות יותר, ראיתי איך אני עושה אותן שוב, או איך אני באמת מצליח לעשות דברים שבדרך כלל לוקחים לי חודשים במכוון. וגם זה מרגש ברמה קהילתית, לפגוש, לבלות זמן עם קהילת המחול באיזשהו אופן שאנחנו לא נפגשים. ממש אוכלים ביחד, מבליים יומיים שלמים ביחד, שיחות. אני חולה על הפרויקט הזה תכלס, ואני אעשה אותו שוב, אולי פעם הבאה כעין חיצונית.

דנה: בגלל כל השנים שהתבדיתי, שאני גיליתי. גם על עצמי, אני יודעת שבטוח יש אנשים שלא רואים אותי נכון. אז אם זה ככה, אז זה גם הפוך, וכולם צריכים הזדמנות. היו הרבה תיקונים דרך הדבר הזה. זאת אומרת שאם לי היו תיקונים, אז גם לאחרים היו תיקונים. וגם בעזרת סיגל אני מזמינה המון כאלה שאני לא מכירה, שלא הכרתי קודם, וסיגל אומרת I vouch for them. מצד אחד, זה אנחנו, אנחנו תוחמות את מה אפשרי ומה לא אפשרי. הרבה פעמים הפקתית יש... לאורך השנים הייתי צריכה להפיק: ראש של דוב, רוטב אפיכול שוקולד, הדפסות של דפים.

ילי: לצורך העבודות

דנה: כן. עכשיו יש את הרגע הזה, את יודעת, בתוך התחום שלנו "זה אי אפשר, אי אפשר".

ושם יש דברים איזוטריים, קטנים, שאם אני יכולה לאפשר זה נורא נורא חשוב, גם אם לא ישתמשו בזה בסוף. אנחנו נביא את האלף דפים להדפסה. אני לא זוכרת מה היה בשנים האחרונות הזיות, היו כרוביות שהיו מוח. אוקיי? וכן, רק הרגע הזה של להגיד להם, כן, כן, אנחנו נדאג לכם לכרוביות, הוא רגע נורא נורא חשוב.

איך שזה בנוי, שלכל קבוצה יש עוזרת הפקה, שהיא מתקשרת איתנו. שיש איש סאונד שרק מחכה למה שהם צריכים להקליט. זה שהם מקבלים ארוחות. זה נשמע לא קשור, אבל זה מאוד מאוד קשור, גם כי אני מאמינה שסביב שולחן האוכל, כשמעבירים, "תעביר לי את המלח" משהו קורה, תקשורת מתרחשת שלא יכולה להתרחש לא בסטודיו, וגם לא במינגלינג, באוהלים, שאנחנו מכירות, באירועים פנים מחוליים.

ילי: בעצם את בונה אקוסיסטם.

דנה: כן

ילי: את בונה מקום ואת גם נותנת לו את הגבולות שלו, גם מסמנת את המסמנות, וגם בפנים יש חופש. כן. מה עוד צריך ליצירה בעולם?

סיגל: השנה זה היה ממש מיוחד, גם בגלל התקופה, וכל הדבר הזה שקורה בחוץ. גם ברמה האומנותית והתוכנית, הרגשנו שכל התנאים האלה יצרו איזושהי סביבה מאוד בטוחה לאמנים. אני מרגישה שאמנים נמצאים איתם עכשיו, שהם יוצרים, איך הם מגיבים למציאות הזאת, מה קורה בחוץ, איך היצירה שלהם מתמקמת בתוך התקופה הזאת. והרגשתי שהיה שם איזושהו שחרור ממש גדול, וזה נוכח שם, בסוף, בתוך הרפרנס, בתוך היום הזה שנפגשנו, זה תמיד קורה, ותמיד גם קורה משהו מבחוץ, אבל גם חלק מהלהיכנס לטריפ הזה שהוא כל כך אינטנסיבי, אז אתה רגע מתנתק מהידיעות והמציאות שבחוץ. אני ממש הרגשתי את השחרור הזה שלהם, פשוט רגע לעשות משהו מאיזה ביטחון שזה במאחורה של הראש, אבל אני עכשיו לא חייב לנמק אותו כל הזמן. וזה היה מדהים כמה שגם בסוף, בתוצאה, הכל היה שם, הכל היה שם, מבלי זה שאני אצטרך כל רגע להסביר או להראות איזו השתלשלות של מחשבה בהכרח, כן. אני מרגישה שזה הרבה בגלל המעטפת הזאת. איריס: במבט מבחוץ מה שראיתי השנה כשבאתי לראות, זה היה קודם כל שמחה נורא גדולה של כולם, כובשת, וגיוון נורא גדול בעבודות, מאוד שונות אחת מהשנייה, והרגשה שלמרות שזה פרוע ומגוון, זה מוחזק. מאוד. הנוכחות של שתיכן הייתה שם הייתה מסיבית נעימה, ומאוד מחזיקה את כל הדבר הזה, זה היה מרשים.

דנה: כן. יש כל מיני תיקונים, ההיררכיות משתנות, כן? אני מקפידה, כמה שאני יכולה וכמה שמסכימים, להביא גם רקדניות בוגרות, בגילי זה נחשב ממש בוגרות. ויכולה להגיע מישהי ולרקוד יחד עם תלמידה שלה. השנה באחת היצירות רקדה יעל בן עזר וגילי נבות. גילי נבות הייתה מנהלת האמנותית שלה. עכשיו, בתוך בת-שבע זה ביג דיל, זה לא...

ילי: שוויוני

דנה: בטח שלא שוויוני, אבל זה לא, נגיד, אני ורקדן שלי. יש...

איריס: היררכיה.

דנה: פתאום רוקדות יחד, ואתה נזכר שאתה בעצם כולך, אתה נזכר באיזה דמיון, אתה נזכר באיך זה להיות יחד, זה נורא, ההיררכיות האלה... עילאיה שליט רקדה מישהי שהיא מלמדת. איך את מצליחה להחזיק בזה שאני מורה, ואני גם איתך על הקרקע. שלא דווקא גובה הקרקע יחזיק את הגובה שלי עלייך, זה שיש לי ידיעה. אני יכולה לחלוק איתך את הידיעה, אני יכולה להיות איתך בלא לדעת, למרות שאני מורה.

גם כמורה, זה מאוד מעניין אותי היררכיות, ומה המקום של המורים, ואיך זה לא מוחזק בצורה כזאת שאני צריכה להיות מרוחקת או נוקשה או אני לא יכולה ללמוד מהסיטואציה הזאת, אני רק מגיעה לתת ידע. וגם זה, זה קיים גם בתוך המרחב היצירתי בסטודיואים. אנחנו יודעים. יוצרים שלא מרשים לעצמם לא לדעת, מהפחד שהם יאבדו את תעודת הכוריאוגרף שלהם.

אריאל וולף: שמי אריאל וולף, אני יצרתי ככוריאוגרף במסגרת הפרויקט. ואם אני צריך לחשוב מה הדבר אולי המהותי ביותר שאותי מלווה בפרויקט הזה, זה אולי היכולת להיזרק לפעולה בצורה אינסטינקטיבית כמעט. דבר שבדרך כלל בפרפרודקשן והכנות של יצירות לאורך זמן אנחנו הולכים לאיבוד וזזים וחוזרים, כאן יש איזה זיקוק אמיתי. אני מרגיש שגם בתגובה לרפרנסים, שאתה מגיב לאיזה פעולה ממשית שהיא מיד מתרגמת לאיזו איכות תנועה גם. ובזה יש משהו מאוד מעניין לטעמי. כמו בערב הראשון שהיא נתנה את הרפרנס של Don't mention the war, לפי הקטע של מונטי פייטון. קודם כל התגובה הייתה באיזה איכות תנועה, זה היה לחקור רגע תנועה של ניתוק, של מלאכותיות, של בובתיות. כמעט הדרמטורגיה אחר כך של העבודה נוצרת מתוך התגובה לאיזה פעולה מיידית, שכמובן מתרגמת בגוף, ובזה אני חושב שיש משהו שמייצר איזה חופש או שחרור של יצירה שאנחנו מאוד מחפשים את החופש הזה תמיד. ובמודל הזה, אם אתה מוכן לקבל אותו, אתה מייד נזרק למים עמוקים והגוף מגיב. מיידית.

ילי: אני חושבת פתאום שזה בעצם מרחב מורטורי, במובן של מורטוריום. מורטוריום זה מושג של פיאז'ה, שדיבר בפסיכולוגיה של ההתבגרות, על זה שבגיל ההתבגרות נותנים לבני הנעורים להתפרע, כי זה הזמן שלהם לבדוק את הגבולות ולעשות שטויות, ואז יש בתוך השטויות שלהם כבר איזה מין סליחה מראש כזה, אנחנו החברה סולחת. וזה מין מרחב כזה שהוא בטוח לעשות בו כל מיני דברים שהם לא לפי הקונבנציות. אבל עכשיו אני גם חושבת מהצד השני שזה כמו גם מרחב לימינלי כזה, שהם מרחבים דומים, שאפשר שם להשיל את ההיררכיות, להשיל את הסטטוסים, ומותר לעשות דברים שנגיד בתור מורה לא הייתי עושה בסטודיו או בתור כוריאוגרפית לא הייתי או בתור, לא יודעת מה, רקדנית צעירה או מבוגרת לא הייתי עושה, או בתור מעצבת לא הייתי עושה, ויש שם איזה סוג של, בכלל, בכללי חשבתי על זה שאת עושה כמו refresh. דנה: נכון.

ילי: זה כמו במחשב. בואו נפרש את הדף. אז מפרשים את הסטטוסים את האנשים את האפשרויות דנה: ואת מגלה שזה לא נמחק ילי: וזה לא נמחק.

איריס: הם יודעים שהם מרוויחים את כל הדברים האלה, זה מדובר? לפני כן או אחרי כן? יש שיחת סיכום?

דנה: אין שיחת סיכום. אני רואה בשטח את הדברים ממשיכים. גלעד ירושלמי: אני גלעד ירושלמי, אני רקדן וכוריאוגרף. זכיתי לאורך השנים, ממש מתחילת הקריירה שלי בארץ ועד שנה שעברה, להשתתף מספר פעמים בפרויקט 48, גם כרקדן וגם כוריאוגרף. פגשתי המון אנשים שמלווים אותי עד היום, קולגות, שם נולדו שיתופי פעולה. ואחד הדברים שהכי זכורים לי לטובה מהפרויקט הזה, זה המעבדה שהוא מאפשר, המן מגרש משחקים הזה, שאתה פשוט יכול לזרוק לתוכו הכל ולנסות דברים שעוד לא ניסית, שאתה רוצה לנסות, פנטזיות, אין זמן לשפוט, הכל נשפך. ספציפית משהו שעולה לי לראש זה יצירה שהיינו צריכים להגיב לווידאו של השרה מירי רגב. ואני הייתי ככוריאוגרף, עבדתי עם הרקדניות נועה שילה וטליה בק, והעין החיצונית שלי הייתה איתי מאוטנר. והחלטנו שאנחנו רוצים להציג את הדמות המורכבת של מירי רגב, את כל צדדיה. והדרך שבה עשינו את זה, זה שהשתמשנו בפסקול של המחזמר "סוויט צ'ריטי". ובעצם יצרנו שם איזשהו מאבק בין שתי הישויות שהן מירי רגב, האישה העוצמתית והרודנית.

והנה שנים אחר כך, ממש השנה, הייתה לי בכורה של "גלעד המחזמר", יצירה שלמה שכולה מבוססת על נאמברים של מחזות זמר. אבל את הזרע של הרעיון יכולתי כבר לעשות Live Test שם ב-48, ואני מאוד מודה על זה.

דנה: אני רואה צימודים אומנותיים שלא קרו אף פעם. יש ממש יצירות שממשיכות.

איריס: תני דוגמאות

דנה: עכשיו דפי אלטבב עובדת על הדואט עם יעל בן עזר ואורי מבזבז. הם לא חוזרים ומעדכנים אותי, אבל ראיתי שהם עובדים על זה. בזמנו, החיבור בין מיכאל גטמן ואסנת קלנר. אפילו יש זוג שהכיר והתחתן.

ילי: וואו

דנה: אלון ברכה וצוקי רינגרט. אלון ברכה רקד אצלי פעם, פעם, פעם. ואז הוא פרש ונהיה פיזיותרפיסט. והחזרתי אותו לפרויקט. אמרתי לו, בוא תחזור לרקוד ליומיים. ובפרויקט הוא פגש את צוקי. ושנה אחרי זה הם באו אלי עם בונבוניירה ואמרו לי, אנחנו רוצים להגיד לך תודה, אנחנו נפגשנו בפרויקט והתאהבנו.

איריס: זה מקסים.

דנה: אולי יש עוד רומנים שאני לא יודעת עליהם. אבל גם, לא רק היררכיות, באמת הסוגות. נגיד השנה זיו בשור שהוא רקדן, שעכשיו לומד בניסן נתיב משחק, עבד עם אריאל וולף, שהוא בוגר ניסן נתיב והשתתף בוריאוגרף. אני חושבת שהיה בזה משהו כך יפה, ברמת ה"מדיסין" שזה נותן, שאת מבינה, אוקיי, אני לא צריך לבחור. בסוף הדרך, הדרך עוד עושה פרסה וחוזרת, כי תמיד יש פחד, רגע, עכשיו אני זזתי, זה מה שאני עושה, נגיד עכשיו אני עובדת עם טקסטים, זה מה שאני עושה? אני עובדת עם טקסטים? האם אי פעם אני אוכל להמציא שוב חומר תנועתית? או אני זזתי לאקספרסיוניזם, איך אני אחזור? אני עכשיו פינטואית, איך אני אחזור? ואתה מבין, כשאתה רואה מישהו שבעצם למד בבית ספר למשחק, ועכשיו חוזר ועושה בוריאוגרפיה, אתה אומר, אה, אוקיי, יש דרך חזרה.

ילי: רציתי לשאול אם האנשים מחליפים תפקידים, משחקים בתפקידים שלהם. אם רקדנים, לא רקדנים, או נהיים, לא יודעת מה, מעצב תאורה, או מעצבי תפאורה או תלבושות, או... כי אתם מחלקים את זה, שני יוצרים, עין שנייה...

דנה: בטוח שרקדנים מכרגרפים, גם בסטודיואים שלנו רקדנים יוצרים חומר תנועתי, אבל בטוח יוצרים שותפים עלו לבמה - ניל האריס ניגן בקסילופון, שגיא גורפונג, שהיה עוזר הפקה, ניגן בפסנתר.

סיגל: טל ארז כתב טקסט השנה, ועשה את זה על הבמה.

ילי: משתטים?

דנה: המון השתטויות.

ילי: בסטודיו, אני מתכוונת.

דנה: בוודאי

סיגל: גם על הבמה

דנה: גם על הבמה. היה סרטון של הקבוצה של רותם תש"ח, לבושה בבגדי חייזרים, הם עשו וידאו דאנס לצלילי איזה שיר, אני לא זוכרת, שהם רוקדים על הגג, וזה אופיר ינאי, ענת ועדיה, ונועה גרוניך.

סיגל: זה היה הומז' לנונו.

דנה: נכון.

איריס: בואי נדבר רגע על הרפרנסים - איך את בוחרת? איך את מסתכלת על הדבר הזה?

דנה: תמיד אני משאירה מקום אחד לרפרנס עכשווי, פוליטי, חברתי.

ילי: בעצם יש שניים, בשני הסבבים

דנה: יש שניים. אני צריכה לחשוב מה יהיה נכון לראשון, מה יהיה נכון לשני. יש לאורך השנה קטעים, גם סיגל שולחת לי, שזה יהיה מדליק, אבל אנחנו לא יודעות אם זה יתאים לזמן עצמו.

והדברים הפוליטיים תמיד נולדים ברגע האחרון, כי במדינה שלנו אי אפשר מראש.

דווקא כשהתחלנו, כן היה אפשר. ולאט-לאט הדברים נהיו יותר בוערים, יותר קיצוניים. זה הגיע למצב, השנה הזאת בשנה במצב שלא יכולתי להביא את הדברים כמו שהם.

הייתי צריכה לחשוב איך אני דווקא הולכת אחורה, ומוצאת משהו שמתייחס למצב, גם מאפשר אבל דרך מילוט מהמצב, ובצורה עקיפה, שיש לה גם איזה זריקה אחורה. הרפרנס השנה היה מתוך המלון של פולטי, קטע שנקרא Don't mention the war. פולטי הוא פצוע ראש, הזכיר לי גם את רפול קצת כזה, ומגיעים אורחים גרמניים למלון, ומרוב שהוא מנסה לא להזכיר את המלחמה, כל מה שיוצא לו, זה במקום דג הרינג יוצא לו גרינג. והוא פשוט מועד ונופל ונופל ומועד.

איריס: ומה היה הרפרנס השני, סיגל?

סיגל: וואי. הרפרנס השני היה וידאו סופר מרגש של לאונרד כהן, שהוא מגיע להופעה בירושלים, והוא עולה לבמה, והמוזה, או כמו שהוא קורא לזה, השכינה לא אתו, והוא אומר לקהל שהוא צריך לעצור את ההופעה, ולרדת מאחורי הקלעים עם הלהקה שלו, ולעשות איזה מדיטציה, עבודה פנימית.

איריס: הוא בכלל לא רוצה לחזור.

סיגל: והוא מודיע להם, סוג של שכנראה ההופעה מבוטלת. אני הולך. והוא נמצא מאחורי הקלעים, ורואים את כל הלחץ שמופעל עליו לחזור לו לבמה, והוא אומר אין, אני פשוט לא מסוגל.

איריס: זה אחרי שחיכו ללאונרד כהן שנים

סיגל: שנים. ממש. ואז רואים בווידאו הזה, כל הקהל מתחיל לשיר את הבאנו שלום עליכם ביחד, בצורה, וואו, א-קפלה כזה, נורא מרגשת, נורא חזק, והוא בסוף עולה לבמה ומתחיל לשיר.

איריס: והוא אומר תודה.

סיגל: והוא אומר תודה, כן.

ילי: יש גם, יש גם רפרנסים מעולם המחול. מההיסטוריה שלו, מרגעים מובחרים, או צמתים משמעותיות. את יכולה רק להביא כמה דוגמאות?

דנה: הסבב הראשון אי פעם, לדעתי, הייתה יצירה *וּוּזְנִיק דוּאֵנוּ*, של ג'רום בל, והיה קטע מתוך *וּוּלְצֵר* של פינה באוש, שהיא מרביצה לפוינט שלה. אני חושבת שבהתחלה בהתחלה, הרפרנסים שלי היו מחוליים. אני לאט לאט הרחבתי את המנעד.

איריס: דנה, איך את רואה את הטריגרים האלה? איך את חושבת אותם? זה מאוד רחב.

דנה: אני לומדת מהיוצרים, האמת. אני לא ידעתי בהתחלה איך התייחסו לזה. לאט לאט אני לומדת איך אפשר לפרק את זה. קודם כל חלקם מכירים את זה וחלקם לא. מאלה רוטשילד למדתי להתבונן בדברים בפריים שהם לא במרכז. כי אחד הרפרנסים היה, אתן זוכרות את ועידת הארץ, שמירי רגב צעקה *cut the bullshit*? (בטח). אז היה נאום *cut the bullshit*. ואני הייתי בטוחה שאני מביאה פה רפרנס פוליטי, עכשווי, אומנותי. ואלה רוטשילד כתבה שיר אהבה של המאבטח, שעומד, כל הזמן נמצא שם בצד הפריים, פשוט לא הסתכלתי עליו אף פעם, שמאוהב במירי והוא כותב לה שיר אהבה. כשעל הבמה שמואל חלפון נושא את שני תמרי על הכתפיים, ועוד, וצוקי בצד אחד, ועוד רקדן בצד שני, והם מן מפלצת רב-ראשית כזאת שמסתובבת. לא יכולתי לראות את זה מגיע. אבל מתוך היוצרים אני לומדת. הם לפעמים מסמפלים קטע מתוך הסאונד שהם מוצאים. כשהבאתי את

האנה גטסבי מדברת על פיקאסו, במקרה, זו הייתה שנה שרותי דירקטור השתתפה. ופתאום הייתה צלילה לתוך ההיסטוריה שלו, כי אני חשבתי עליו ועל נשים, אבל פתאום זה התחיל לדבר על פלומה דווקא, על הבת שלו, ושם נולד איזה משהו. אני נותנת להם ללמד אותי, אני לא... אין לי ציפייה, להיפך, זה כזה תפתיעו אותי.

איריס: אבל את מרגישה אינטואיטיבית שזה נכון.

דנה: אני כמו לאונרד כהן, אני מקווה, אני עושה על זה מדיטציה.

סיגל: אני מרגישה שכל הרפרנסים שאנחנו מעבירות בינינו, תמיד יש בהם רב שכבתיות כזאת. שתמיד אנחנו כבר רואות, וואו, זה יכול ללכת למשהו מאוד פיזי, אבל זה גם יכול להיות למשהו שהוא אסתטי. זה משהו שמאוד נלמד גם מהחוויות והפיצוחים שראינו יוצרים עושים, אבל זה תמיד מרגיש לי כמו וידיאום שיש בהם דחיסות כזאת ביכולת לפרש אותם ולחלץ מהם משהו.

דנה: חשבתי על זה, שבעיקר מילדים קטנים, אתה קונה להם איזה מתנה, מעניין אותך כזה איך הם ישחקו עם הלגו הזה, ואז הם לוקחים את הנייר עטיפה ומשחקים אתו. זה מה שקורה הרבה פעמים.

איריס: הפתק של הדובי

דנה: בדיוק. אבל זה כל היופי ביצירה. היא יכולה להראות לך זוויות ודרכי פעולה שפשוט לא ידעת. וגם ביניהם, אם יש חמישה אנשים בסטודיו, יש חמש דרכי פעולה. ומתישהו מישהו יציע משהו. גם יש הפוך. יש כאלה שנגיד התחנכו בתוך מסגרות שלא היו רגילות להציע, ואף אחד לא ביקש מהם אף פעם להציע, ולכן הן לא מציעות, או לא מזהות בכלל שיש את האפשרות. שם לפעמים אני מוצאת את עצמי נכנסת. אומרת, את יודעת שאת יכולה להציע. לא מול כולם, אבל אני... כן לפעמים אנחנו מכווננות אם אנחנו רואות שיש צורך. זה לא מקומות אפילו של מצוקה.

ילי: אני שומעת שאתן לפעמים מדברות ב"אנחנו". שתיכן. ואני רוצה לבקש מכן לאפיין את ההבדלים בינכן בתוך הפרויקט הזה.

סיגל: וואו. אוקיי, אני יכולה להגיד מה הייתי מאוד רוצה, ואני מאוד שואפת, לייצר נפרדות בינינו. באמת כל המקום של להפיק את הפרויקט הזה, וזה וואחד פרויקט להפקה, אני מאוד שואפת שדנה לא תהיה מעורבת בו, כמה שאפשר. כמה שפחות להביא לשולחנה, ולנסות לעשות את הדבר הזה אני ועם השותפים. תמיד יש בינינו איזה זרם, בטוח שאנחנו מדברות עליו ומתייעצות, אבל אני כן מאמינה שיש איזושהי חשיבות בזה שדנה תצליח גם במהלך הפרויקט עצמו להיות במקום הזה, קצת דיברת את זה עכשיו, להרגיש מה קורה שם. להיות במקום מנתב כזה. ולפעמים זה יכול להיות

משהו קטן, שהוא קשור בזה שאנחנו עוד כמה שעות צריכים להביא איזה שהוא תוצר, ולפעמים הוא יכול להיות גם משהו שקשור באיזשהו אינטריגות או מערכות יחסים שפחות הקליקו. ובגלל זה כן מאוד חשוב לי שהחלק הזה יישאר בחזקתי.

אבל החלק העיקרי הוא קורה קודם לכן. כן יש לנו איזושהי שותפות מאוד גדולה, גם במחשבה על משתתפים, גם בשיח על הרפרנסים. חייבת להגיד שזה לא תמיד היה ככה. כשהתחלנו לעבוד ביחד, היה שם הרבה יותר הפרדת רשויות. בכלל על כל הדברים שאנחנו עובדות עליהם, וגם אנחנו עברנו כל מיני קפיצות גדילה במערכת יחסים שלנו, ואז השיחה בינינו, והפכנו להיות חברות גם, אז השיחה בינינו נהייתה יותר שיתופית, יותר מתייעצת. לפעמים זה לתת יותר ביטחון שאת עושה את הדבר הנכון, וזה לגמרי החלטה של דנה, וגם לפעמים דנה פתאום מפתיעה אותי, וואי, היא מאוד לוקחת ממני ומקשיבה לי. נראה לי נהנות מהדיאלוג הזה. אבל באמת את עניין ההפקה, אני חושבת, אני לפחות משתדלת, בטח אולי הדברים הבירוקרטיים והקטנים ביותר, להשאיר את דנה מחוץ אליהם, אני מרגישה שזה תמיד חשוב.

ילי: תפרטי קצת במה זה כרוך ההפקה הזאת? בתפקיד שלך כמפיקה.

סיגל: אני חושבת ש... וואי, להפיק את הפרויקט הזה, זה כמו להכין צ'ולנט. ממש. זה מלא... צריך להשרות את השעועית, צריך להכין את החיטה. יש הרבה הכנות שצריך לעשות אליהם לתוך היום הזה. שהן יכולות להיות טכניות ברמת ה... וואו, פול גדול של אנשים שאנחנו הולכים לשלם להם. זה יכול להיות הגופים האלה שאנחנו נמצאים איתם בשיתוף פעולה כמו סמינר הקיבוצים, או כמו בת-שבע שקורה בשנים האחרונות, שיש לנו איזה דיאלוג שצריך להתחמם לקראת הדבר הזה ואנחנו עובדות בצורות מאוד שונות, וצריכה להיות שם איזושהי התקרבות. ואפילו המפיקות שנכנסות אלינו לפרויקט, ואפילו היוצרים והרקדנים עצמם, לעשות להם איזושהי הבשלה ליום הזה. הרבה מהם, זה גם מדהים, לא משנה כמה הכנה את עושה להם, גם תמיד מגיעים באותו יום, ועדיין אין להם מושג. אבל איזושהי הכנה, כמעט גם לפתות אותם, לרגש אותם, להגיע באיזו חדווה לפרויקט הזה. או למצוא את המסעונים שיחליטו לתרום ולתמוך בפרויקט הזה בארוחות, ולייצר לנו את האקו סיסטם הזה שדיברת עליו. אז כל הדברים האלה הם קורים בחלק המקדים של הפרויקט, כדי שבאמת ביומיים עצמם הניצוח על התזמורת יהיה הרבה יותר חלק, וכמה שפחות בלתי-מים, וכמה שיותר איזו זרימה כייפית כזאת. ואני גם מרגישה באמת בשנים האחרונות שאנחנו גם ממש נהנות ממנו, ויש לנו את הספייס להיכנס ולראות, ולא להיות כל הזמן בפאניקה הזאת של האינטנסיביות והלוח

זמנים, ולהחזיק אותו. ואני מרגישה שכבר פיתחנו לעצמנו אסטרטגיות הרבה יותר נעימות וחלקלקות, שזה ייצר אווירה.

דנה; תחשבו שצריך לסנכרן בעצם, זה תקדימי, היום זה נראה מאוד רגיל, אבל זה מאוד תקדימי שסמינר הקיבוצים, להקת מחול בת-שבע, פרויקט 48, חוברים באיזו נקודה שמי ידע שבכלל יש נקודה שמפגישה את שלושת אלה. יש המון אנשים שחוזרים. נגיד גם צלם הוידאו, מיכאל שבדרון, גם עופרי צלניקר, הסאונד, גם אסקף הצלם, גם ידיד המל, הסטרימינג, אלה אנשים שנמצאים איתנו חלקם 13 שנה, וחלקם 10 שנים, חלקם אפילו כבר לא עוסקים בזה. נגיד עופרי כבר לא עוסק בזה, וזה כמו מילואים, אנחנו יודעים שזה קורה, והם כבר מכירים את זה, אנחנו לא צריכים להסביר להם את זה, וזה מאוד עוזר להחזיק את הדבר. וכולם גם באים מהאהבה של הדבר, ומהאהבה של הקמפינג הזה.

איריס: אני רוצה לשאול על כסף. מי מימן? מי מממן? מי משולם? איך זה עובד?

דנה: אנחנו נתמכים...

סיגל: כולם משולמים. ברור.

דנה: נתמכים תחת תקנת פרויקטים של משרד התרבות.

איריס: וזה גדל?

דנה: לא. כשהתחלנו, לא היו פרויקטים, לא הייתה תקנת פרויקטים. כרגע בתוך משרד התרבות, יוצר עצמאי הוא אדם שיוצר לביתו. זאת אומרת, יוצר עצמאי לא יכול להיות שיהיו לו יוזמות שלא נראות כמו יצירה של עצמו. להקות יכולות, ואפילו מעודדים אותם להזמין יוצרים אחרים, לעשות יוזמות, לחנך. יוצר עצמאי, יוצרת עצמאית - תעשי יצירות, עצמאיות, שלך, רק שלך, לא עם אחרים. רוצה לעשות עם אחרים? ייקחו לך נקודות. זאת אומרת, זה הפוך. וכשאת התחלתי, אמרתי, למה? שאלתם אותי על הממציאנית, יש לי אספיריישן, יש לי שאיפות שמעבר לזה. אני רוצה לחבור לאנשים בתחום, אני רוצה לתרום, אני רוצה לתת, למה אני לא יכולה מעודדת על זה? וזה היה, לדעתי, סביב זה התחילו להיות, אה, התחילו להיות תקנה שנקראת תקנת פרויקטים, אני לא יודעת אם זה... היו בטח עוד דברים שהם לא רק פרויקט 48, אבל הבינו שצריך איזושהי תקנה.

אני עדיין חושבת שזה צריך להיות יחד. אני לא רוצה להפריד, אני לא רוצה להגיד אני כוריאוגרפית, ואני גם אוצרת, ואני גם יוצרת, ואני גם רוקדת. אני רוצה להגיד אני ממציאנית תמנונה, ושהדברים האלה יזינו אותי, ואני אוכל להזין החוצה, ויהיה לזה ערך גם וגם. אנטי-נרקסיסטי.

איריס: הסקור של הפרויקט מאוד מנוסח, מדויק, מהודק. הוא יכול לחיות גם בלעדיך?

דנה: אם נלמד אותו כהלכה, כן. קודם כל, לפני המלחמה, הייתי באולם (Ulm) גרמניה, והפקתי שם פרויקט 48 מחול. ועשינו את זה לפי הסקור הזה. כבר עשיתי פרויקט דומה בגיאורגיה, אבל שם לא הייתה להם את האפשרות לעקוב אחר הסקור כמו שצריך. באולם היו לי שותפים כל כך פדנטים וסקרנים, שאמרו לי, תגידי לנו בדיוק בדיוק, איך... ממש, וזה, והאוכל, וממש, סטפ בי סטפ, וזה היה מדהים, מדהים, מיינד בלואינג.

איריס: ואת היית שם.

דנה: אני הייתי שם. אבל אני הייתי שם, ואני הייתי רק מנהלת אומנותית, באמצע אני נקעתי את היד, כי מרוב שהרגשתי שאני רוצה להיות יותר מעורבת, אחד החללים היה מין חלל של קולנוע והרקדנים רקדו על הכיסאות. ואמרתי להם, השעה הייתה 11 בלילה, סבב שני, שזה באמת כבר שלב שלא רואים בעיניים. ואני, ששכחתי שאני, הייתי אז בת 44, החלטתי שזה זמן טוב להדגים מה אני חושבת שאפשר לעשות במורד הכיסאות ופשוט נקעתי את היד. וזהו, ואז בחצי היום השני ביליתי ברופאים וזה. אבל זה היה, הנה, זה היה כאילו בלעדיי.

איריס: כן, אולי עוד שאלה על החללים שבהם אתם עובדים, המוסדות שאיתם אתם משתפות פעולה. לא רק בשנים האחרונות, אלא בכלל, יש לכם איזו פריסה מוסדית מאוד מעניינת.

דנה: אז זה התחיל התחיל התחיל מסטודיו נעים. זה היה בשנה הראשונה, ולדעתי גם בשנה השנייה. זה מסובך כי צריך למצוא מקום שיש לו feel קמפואסי, ושיש בו חמישה סטודיואים. הם לא יכולים להיות יותר מדי רחוקים אחד מהשני, כי כן אנחנו רוצים שתהיה סינרגיה בין החללים, וגם אנשי הצוות מסתובבים כל הזמן בין לבין. אחרי זה עברנו לביכורי העיתים, ועבדנו שם שנה או שנתיים. וביוזמת יעל ונציה זה הגיע לסמינר, שהיא הביאה את הרעיון שתלמידות הסמינר יהיו חלק מההפקה, ויוכלו לראות בלייב את הדבר הזה שכל הזמן מלמדים אותם, איך נראה תהליך יצירה. ועכשיו זה ממשיך עם הסמינר. וזה גם מתגלגל לתוך זה שאחת תלמידות הסמינר ביקשה לעשות לתלמידות פרויקט 36, לא יודעת איך קוראים לזה שם, פרויקט 24. אז אני חנכתי אותה. היא נכנסה כאסיסטנטית של סיגל לפרויקט שלנו, למדה את זה מבפנים. ובעצם הן מפעילות את זה כבר שלוש שנים. שנה ראשונה הם שיתפו פעולה עם האקדמיה למחול בירושלים, שגם, אני לא חושבת שזה מפגש שקורה שלא על רקע אקדמי, מפגש יצירתי בין התלמידים, של התלמידים. שנה שנייה עם ריסרצ'.

ילי: זה גם לא קורה ברקע אקדמי, רק לעדכן.

דנה: פעם אחת, הייתה שנה שביקשו ממני לבוא לאקדמיה למוזיקה ולמחול, לעשות להם פרויקט 48, שינסה לגשר על הפער בין מסלול מחול ומסלול תנועה. וזה מה שעשינו. יש המון קירות שהפרויקט הזה יודע לשבור.

וגם תשימו לב לגלגולים שקורים לאורך השנים, כי גם מה שאנחנו חוות עכשיו בשטח, שכולם מחליפים תפקידים. אנחנו צריכים לזכור כל הזמן שרגע אחד, אני פה ואתה שם ואז זה מתחלף. הרגשתי את זה מאוד כשניהלתי אמנותית את הרמת מסך, ואז לא ניהלתי אמנותית את הרמת מסך. ואני רואה, אני אותו אדם, ואני רואה שפשוט אנחנו מחליפים פוזיציות. זה כוריאוגרפיה בחלל. אז ב-2015 בערך, עלמה קרבט שמש, שהייתה תלמידה בתלמה ילין באה לסיקי קול ואמרה לה, אני רוצה לעשות פרויקט 48 בתלמה ילין. ביקשו ממני רשות, אמרתי להם בשמחה. הסברתי לה קצת איך זה עובד, ומאז ועד היום, יש להם מדי שנה פרויקט מחולי, פרויקט 36 בתלמה ילין. עכשיו, זה בית ספר שאני למדתי בו, עלמה קרבט שמש השתתפה השנה כרקדנית. רן בראון, מנהל המגמה, השתתף בפרויקט 48. זה הכל ממילא קורה.

ילי: איך הם עושים את זה, איתך או בלעדיי?

דנה: בלעדיי. אני רק נותנת רשות. אני ממש שמחה לתת רשות. אני לא שמחה כשעושים את זה בלי רשות. גם זה קורה. אבל אם מבקשים ממני רשות, אני נותנת את הברכה, וזה קורה. בגעתון, התיכון שמקושר לגעתון עושה את זה מדי שנה. ושם אני מגיעה ואני עושה להם סדנה, לתלמידות. הסדנה מתעסקת באיך אני לוקחת רפרנס, רק את הרגע של ההצתה של הרעיון. ותמיד נמצאת איתי המורה שלהם, זאת שתלווה אותם. ואני פשוט חונכת כל שנה, ואז הם עושים את זה בלעדיי. בתיכון כברי הם ביקשו ממני להמציא להם כזה פרויקט שיחבר, יש להם מגמות תיאטרון, עיצוב לבמה, מחול, קולנוע, מוזיקה, ואמרו, אנחנו רוצים לעשות משהו שיחבר את כולם. אז עשינו פרויקט כזה, ושם ההדרכה שלי הייתה לצוות. כי הצוות ישב איתם, וכל אחד היה עם מגמות אחרות. אז מישהי שמלמדת עיצוב, הייתה בפרויקט שיש בו תלמידה ממחול, תלמיד מקולנוע, תלמיד מתיאטרון. אבל אני נכחתי שם ועברתי בין החללים וזה היה בכל הקמפוס. בעירוני א' הם עשו פעמיים את הפרויקט הזה, כשהם מפגישים את מגמת המחול ומגמת הקולנוע. אז שם העברתי שתי סדנאות, נפרדות בהתחלה, למגמת הקולנוע על מחול, ולמגמת המחול על קולנוע.

איריס: איך זה מתמקם בתוך כל העשייה שלך?

דנה: האימג' שעולה לי זה... נכון כזה בקצה של אוהל של קרקס יש את הנקודה הגבוהה שבאילו מחזיקה את הבד? אני חושבת שהייתה לי תפנית בקריירה, שעשיתי את זה כי הלכתי למקום שחשבתי שאי אפשר ושכולם אמרו לי שאי אפשר, ושהדליק אותי ובכל זאת הלכתי לאיזה לא נודע. ואין בוקר שאני לא קמה עם תסמונת מתחזה. אין כזה בוקר. אני כל פעם שאני מתחילה תהליך אני לא יודעת מה אני עושה, האם יש טעם בכלל. יש את הפחדים האלה. ואז אני נזכרת בפרויקט 48 וזה נותן לי כוח. וזה גם מחבר... והעשייה כיוצרת עצמאית היא מאוד מאוד בודדה. אני פוגשת שם פרטנרים עתידיים. מאז פרויקט 48 מעולם לא עשיתי אודישן, אני פשוט פוגשת את הרקדנים שאני רוצה לעבוד איתם שם. תוך 24 שעות אתה יכול לדעת אם זה אדם שאתה רוצה לעבוד אתו או לא. אם הוא מתאים לך. זה נתן לי קהילה. אני מסתובבת ואני פוגשת רקדן שרקד ב-48 ואנחנו מתחבקים, ואין לנו עבר פרט ליומיים האלה. זה מאוד מאוד חזק. מאוד חשובה לי קהילה. הקהילה שלנו היא לא מספיק קהילתית.

איריס: הדברים שאת רואה על הבמה או בתוך תהליכים משפיעים עליך?

דנה: זה אותו הדבר. זה כל מיני דברים שחשבתי שאי אפשר. ואני חושבת שזה מה שפרויקט 48 עושה. אתה מוצא איזשהו מרכז, דווקא מתוך זה שאתה באוף-בלנס.

נורית דרימר: היי, אני נורית, ואני השתתפתי בפרויקט 48 בתור כוריאוגרפית, למרות שאני בכלל במאית. ואני חושבת שאחד הדברים שאני כל כך אוהבת בפרויקט הזה, זה שאיכשהו, למרות שהוא כל כך קצר ומופרך, הרגשתי שהוא ממש, כל פעם מכיל את הדבר הזה של תהליך יצירתי. ואת עוברת פשוט בצורה מאוד אינטנסיבית וטריפית את הייסורים והעונג, והלמצוא מים מתוקים, ולשנות משהו, ולוותר, ולנסח. את עוברת את כל המהלך הזה שאת, אני, עוברת בכל תהליך יצירתי, כולל ההפתעה והשוק והאי אמונה שזה בסוף יצליח, ואיכשהו זה קורה. ואז מה שעוד יותר מדהים, זה שאת מעלה מופע אחד, עוברת תהליך יצירתי אחד, ואז את צריכה לעשות את הכל שוב פעם. והפעם השנייה הזאת, היא משהו שאני מאחלת לעצמי שיהיה בתהליכים הארוכים שלי יותר. את כבר צפה על איזה עייפות ויותר מדי דברים, וחצי לא ברור אם זה אמיתי. ופתאום התהליך השני הוא מאוורר, וכמעט כאילו קורה בפני עצמו, זה קשה להסביר, זה ממש חוויה מרתקת לאומנית, שיעור ענק ענק באומנות.

איריס: לאן כל זה הולך, חוץ מזה שזה מתועד בתוך הראש של סיגל ושלך, ושל מי שמשתתף בכל פעם?

דנה: אני אשמח שזה יהיה בכל העולם. היינו אמורים להיות בלונדון במאי 24. בהתחלה התקשרו אליי מיד אחרי תחילת המלחמה, שמקווים שאני בסדר, ושנחננו נדחה את זה למועד שיהיה יותר נוח. ועם התקדמות את המלחמה, התקשרו להגיד לי שהבורד אוף דיירקטורס חושב שזה לא יהיה נכון לעשות את זה, לא במועד הזה ולא בשום מועד. והמשפט היה This is the end of the road .48 for project

ילי: ככה אמרו?

סיגל: תספרי להם על הדבר הזה עם הצוואה שלך, דנה.

דנה: יש כמות בלתי נדלית של צילומים שמתעדים מתוך החזרות. מתעדים כל הזמן את כל התהליך וכמובן את המופעים. ביוזמת איריס, כל החומרים שלי עלו בעצם לספרייה איריס: הופקדו

דנה: אבל ההוראה היא, לא לפתוח את זה לעולם, אולי אחרי מותי.

איריס: שבעים שנה אחרי מותך.

ילי: מה?

סיגל: שבעים שנה אחרי מותך?

דנה: אני לא יודעת מה יש שם. אני לא יודעת. ונורא חשוב לי, אגב, גם את הצילומים מההופעות עצמן, היוצרים לא מקבלים, ואין להם גישה אליהם, והם לא יכולים להשתמש בהם בreel לעולם. אני חושבת כל פעם על האמן הבא שבא, ושצריך להיות לו החופש לפשל בענק, ולדעת שזה לא יהיה בשום מקום.

ילי: אני רוצה להגיד משהו על זה. למה הגבתי ככה ב"מה" גדול? כי אני חושבת שזה מכרה זהב לחוקרים שרוצים להבין אסטרטגיות וטקטיקות של יצירה בתוך הסטודיו, שזה באמת דבר שכמעט אף פעם לא נגלה לעין ולא מסתכלים עליו. אם לי היו תלמידי הדוקטורט הייתי אומרת להם, לכו, לכו, תבינו מה קורה שם.

איריס: חוק זכויות יוצרים אומר שזה חסוי עד 70 שנה אחרי מותך, זה החוק. אם מישהו רוצה, הוא יכול לפנות אליך עם אישורים של האוניברסיטה. אני חושבת שזה פרויקט גאוני. זה ממש גיים צ'יינג'ר שמשנה את השדה, שנותן לכל כך הרבה אנשים כל כך הרבה דברים, ומחבר ונותן כוחות ועוצמות שאנחנו תמיד היינו צריכים, ועכשיו עוד יותר, זה פשוט נפלא בעיניי. ותודה.

ילי: הוא הולך way beyond מחול.

דנה: אני מקווה שהוא גם ייתן כוח לאנשים לייצר עוד כאלה, שכרגע אני לא יודעת איך הם נראים, אבל להפגיש אותנו בכל מיני דרכים. כי אני חושבת במיוחד בתקופה הזאת שהכול נראה כאילו מבוי סתום, רק ראייה יצירתית תזהה מה כן אפשר לעשות מתוך הדבר הזה.

ילי: תודה רבה

דנה: תודה. תודה לכן.

ילי: זה היה מאלף.

קריין: המוזיקה המושמעת בפרק לקוחה מאתר [freesound](https://freesound.org). פרטים בדף הפרק באתר 'חיות מחול'. תודות לזהר זלץ מאולפני אשל על ההקלטה והעריכה. סטרימינג: שמע פודקאסטים ויצירות סאונד הפקה - איריס לנה וילי נתיב.

אנחנו מזמינות אותכם ואתכן לבקר באתר הפודקאסט חיות מחול', שם תמצאו תצלומים, הפניות לחומרים נוספים ולהירשם לניוזלטר 'חיות מחול'

איריס לנה היא חוקרת מחול, מרצה על היבטים עיוניים של המחול בסמינר הקיבוצים, מנהלת פרויקטים של ארכיונים דיגיטליים, ויוזמת ומובילה פלטפורמות שיח ותוכן. ניהלה את פרויקט הקמת ארכיון להקת בת-שבע, ואת תחום המחול בפרויקט שימור דיגיטלי של אוספי מחול בספרייה הלאומית.

ילי נתיב היא מורה וחוקרת מחול בהקשרים סוציולוגיים ואנתרופולוגיים ומרצה בכירה במרכז האקדמי לוינסקי-וינגייט. כותבת על חינוך לאמנויות, סוציולוגיה של הגוף, התנועה והמופע, ועל מחול והחברה הישראלית. ילי היא יושבת ראש עמותת הכוריאוגרפים.

כל הזכויות שמורות ל'חיות מחול' איריס לנה וילי נתיב © 2025